

ESEU

ÎNTÂLNIRE CU CE NU POATE FI GÂNDIT

CLAUDIU SOARE

Mă gândesc la Dumnezeu ca la ce nu pot gândi, și prin urmare că ce nu pot gândi mă îndreptățește în felul acesta, interzicându-se gândirii mele. Îmi spun că ce nu pot gândi este garanția faptului de a fi alcătuit ca o perfecțiune obiectivă, menită să dureze un timp și incapabilă să justifice sensul acestei alcătuirii.

Mă gândesc însă la Dumnezeu prin ce *poate* fi gândit – și dată fiindu-mi gândirea fără să o fi cerut, fără să o fi meritat, îmi spun că această călătorie este obligatorie și mai necesară decât toate.

Ce poate fi gândit poate fi gândit pentru că, în același timp cu mine, există pentru același înțeles pentru care exist și trăiesc și eu, iar de negândit este tocmai înțelesul acesta. Mă gândesc la Dumnezeu și mă port în felul acesta către în afara gândirii, a întregului, a Totului, până ce mă izbesc de ce nu poate să fie gândit, unde gândirea mea se oprește și nu mai poate închipui nimic.

Dacă însă gândirea mea ar putea gândi ceea ce nu poate fi gândit, ar dispărea cu același entuziasm care i-a deschis ferestrele către posibilitatea de a gândi tot ce este și poate fi gândit. Avântul către libertatea desăvârșită ar fi același; ar fi îndreptățirea, în fine, sublimă, a iluziei, ar fi justificarea universală a tuturor iluziilor care ne formulează gândirea.

Rămân astfel să mă gândesc fără sfârșit la ce aș fi dacă m-aș gândi pe mine însumi din afara mea, dacă totul m-ar putea gândi astfel, fără să își expună gândirii înțelesul.

1. Gândirea mea știe că nu se poate gândi pe sine și de aceea nu se gândește pe sine

Mi s-ar gândi pe sine gândirea dacă aș fi *doar* gândire, îmi zic. Poate că așa ar fi logic, să eliminăm trupul din ecuație, să eliminăm cunoscutul și să rămână de o parte și de alta a egalității numai necunoscutele, care oricum sunt identice în necunoscutul lor, și astfel să credem că s-ar anula, ca să ne situăm cu gândul într-o identitate desăvârșită. Dar gândirea nu poate fi egală decât cu gândirea, nu cu existența și nici cu ceea ce este ca să poată fi gândit. Nu îmi pot, deci, gândi gândirea prin existență, dar îmi pot gândi existența prin gândire, după cum a intuit, bineînțeles, Descartes. Nu îmi pot gândi gândirea cu ajutorul gândirii, dar îmi pot da seama de lucrul acesta.

Înseamnă, până la urmă, că gândirea *știe* ce nu poate fi gândit și că pe asta i se întemeiază realitatea, prezența. Știe că nu se poate gândi pe sine pentru că știe *ce* nu poate fi gândit și *că* nu poate fi gândit. Gândirea mea știe că nu se poate gândi pe sine și de aceea nu se gândește pe sine. Faptul că sunt, totuși, îmi permite (aș spune pompos că îmi dă dreptul, dacă aș fi mai megaloman și aș ține să calomniez universul întreg) să mă opun gândirii, să o reduc la indiferența fiziologică ori să o suprim.

În această egalitate a necunoscutelor, „sunt” are aceeași valoare de adevăr cu gândirea. Și eu și gândirea mea *suntem*, ceea ce ne face pe fiecare prizonierul celuilalt: gândirea (mea) nu se poate gândi pe sine pentru că știe ce nu poate fi gândit atunci când exiști, iar eu nu pot exista pur și simplu, precum multe din tot ce există, de altfel, dacă nu sunt gândit, dacă nu mă gândesc pe mine la ce nu poate fi gândit. În definitiv, gândirea (mi) se oprește la ce nu este pentru a putea fi gândit, dar asta nu înseamnă că dincolo de „este” totul încetează. Gândirea nu poate gândi dincolo de (tot) ce este, de aceea știe ce nu poate fi gândit; și nu se poate gândi pe sine pentru că, așa cum mă gândește pe mine, ea nu e gândită, ca să se poată cunoaște pe sine.

Notă: Dacă totul poate fi gândit, înseamnă că, a priori, totul este deja gândit, în gândire. Dacă însă gândirea nu e gândită în / din afara lui a fi, înseamnă că nu poartă necesitatea de a fi gândită ori de a se gândi pe sine și, deci, că e suverană, adică nu aparține a ceea ce în mod convențional numim Creație; înseamnă că este, dar independent, până la urmă, de această explicație necesară. Un fel de justificare a lui „este” și a toate câte sunt.

2. Portretul abstract al unui mic Dumnezeu al naturii

Am înțeles, așadar, privind pe fereastră, că nu aș putea gândi dacă nu sunt gândit. Mă gândesc mie însumi gândirii, în felul acesta, ieșindu-mi din sferă, ca într-o fugă, eu însumi în felul acesta gândit.

Și mi-am zis că, dacă ieșindu-mi din sferă și călătorind cu ceea ce sunt spre gândire, pentru a-mi întâlni gândirea, înțelesul, apoi ca să mă gândesc mie însumi și iarăși gândirii (fără tot ritmul frunzei care cade și se întoarce primăvara din nicăieri), fiindcă știu că gândesc pentru că pot gândi până acolo unde gândirea însăși poate gândi cu mine, înseamnă că participarea mea la tot ce este și poate fi gândit nu este aceeași cu a copacului (care nu participă decât la ce este și poate fi gândit în bătaia vântului); înseamnă că, asemeni gândirii, care este rațiunea de a fi a toate câte sunt (fiindcă tot ce este poate fi gândit), eu însumi călătoresc până la capătul lui *este* – și astfel sunt, gândit fiind, tot ce este gândit.

Gândesc, așadar, pentru că sunt gândit împreună cu tot ce este, pentru că sunt gândit ca și tot ce este, dar și ca întregul a tot ce poate fi gândit. Gândesc pentru că toate s-au adunat în gândire pentru ca eu să pot gândi.

3. A fi în ceea ce gândirea nu poate gândi

Gândul la Dumnezeu, chiar dacă la ce nu pot gândi, este actul meu *îndreptățit* de participare la ce nu poate fi gândit: *mă sunt* pe mine însumi în afara gândirii, în ce nu este gândire(a), mă situez prin ceea ce sunt în afara a ceea ce sunt, în afara ființei așa

cum o cunosc. Ce sunt eu în gândire nu devine astfel neant în ce nu este gândire(a), altminteri aş fi un *este* în neant, dacă *a fi* ar fi posibil în ce nu poate fi gândit.

Această ipotetică și vertiginoasă dedublare a insesizabilei mele ființe ascunse și nepipăibile nu pot spune, însă, că nu se petrece fără complicitatea gândirii: gândirea este cea care mă predă de negânditului, care mă transportă în ce nu este de gândit. O face pentru că știe mai multe decât mine despre (ce) „sunt”; mă gândește în felul acesta în sensul lui „sunt”, al cărui înțeles, mai adânc decât înțelesul pe care i-l dă gândirea, vine din modalitatea prin care a ajuns să fie.

„Sunt” se precizează pe sine (fiindu-și rațiune de a fi proprie) înainte de a participa la / de a se exprima prin gândire și înainte de a fi gândit. Ceea ce numim îndeobște „ființă” își poartă cu discreție anterioritatea față de gândire – nu temporal, în conformitate cu raționamentul și calculele filoso-fizicienilor, ci în raport cu ce nu poate fi gândit, al cărui paradox este, în oglinda gândirii. *Este* poate spune „este” și despre ce nu poate fi gândit și despre ce nu este fără ajutorul gândirii.

Numai în felul acesta mă pot gândi că sunt în ceea ce gândirea nu poate gândi, și la ce nu sunt în ce nu pot eu însumi gândi.

Mă gândesc astfel la ce nu poate fi gândit (la Dumnezeu, dacă vreți) pentru că sunt deja în ce nu poate fi gândit. „Sunt” poate spune despre mine că sunt în ce nu pot gândi, în ce nu poate fi gândit. Gândindu-mă pe mine astfel, îmi trimit gândul către ceea ce gândirea crede că ar putea fi / gândi în afara gândirii. Gândirea (mea) se transferă pe sine prin „este” în ce nu poate fi gândit, în ceea ce aparent îi este dispașiție.

Mă gândesc, așadar, la Dumnezeu ca la ceea ce sunt în ce nu poate fi gândit, fără să știu ce sunt în ce nu poate fi gândit.

4. Îndreptățirea gândirii prin este

A fi e necesar atâta timp cât apa râului nu se poate gândi pe sine așa cum mă gândesc eu pe mine mie însumi. Poate fi gândit (ceva) ce nu este? Deși nu poate fi gândit, ceea ce nu poate fi gândit poartă în sine formula unui implicit, a priori a lui „este”, a cărui cărare dispare în întuneric. Gândirea mi se rătăcește pe harta fără nume a lui „este”.

A fi este o necesitate absolută (ce alt termen ultim am putea inventa?), însă nimic nu ar putea exista dacă ce nu poate fi gândit nu i-ar acorda statutul acesta lui *a fi* – și tocmai justificarea, *îndreptățirea* aceasta devine gândire, devine ceea ce dă înțeles la tot ce este, gândind tot ce este.

Nu este o îndreptățire morală, care să sfârșească în melodramă religioasă, nu este îndreptățirea logică la finalul căreia gândirea sfârșește în fundătură, nu este nici îndreptățirea imaginarului, care creează marea de iluzii a discursului, povestea consolatoare, subiectivitatea, secretul *nostru*.

Ceea ce nu poate fi gândit mă îndreptățește să fiu, pentru că această îndreptățire a lui a devenit a mea, a devenit ce sunt. Ce nu poate fi gândit *mă este*, îndreptățindu-mă să exist, să fiu astfel conștient că sunt îndreptățit să exist și că, transgresându-mi îndreptățirea, îmi cunosc moartea.

Moartea mi se petrece prin gândire, pentru ca astfel să fiu gândit până la capăt.

Nu pot să spun *ce* este această îndreptățire și *cum* devine ea gândire, pentru că nu pot gândi ce nu poate fi gândit. Dar faptul că sunt mă îndreptățește să gândesc tot ce am gândit și am scris până acum.

5. A fi se sustrage de la ceea ce nu poate fi gândit

La ce nu este gândit încă, se vor gândi cei ce vor veni după mine. Vor gândi până la ce nu poate fi gândit, cu îndreptățirea a ceea ce este, fiindcă această îndreptățire a devenit gândire. Cel ce am fost va fi ce nu este. În clipa asta sunt încă viu, și dacă în fața a ce nu poate fi gândit stau resemnat, provocarea de a gândi ce nu este îmi lasă demnitatea celui care se poate gândi pe sine ignorând faptul de a fi.

Ce nu este aparține gândirii, așa cum „este” se arată îndreptățit, ca să fie, de ce nu poate fi gândit.

Când mă gândesc la ce nu este, mai cu seamă ascultând ploaia (de care, în mod ciudat, copiii nu se feresc), devin cu gândul necesitatea însăși de a fi *în* ce nu este (pentru că încă nu este gândit). Lumea din mine se face atunci lumea a ce nu este; o interdicție de a fi își capătă iluzia de a fi în gândirea mea. Necesitatea de a fi o prezență în ce nu este îmi e dată prin forța gândirii, îmi spun; desigur, gândirea este cea care îmi îndreptățește ipotetica prezența „acolo”, într-un prezent fără lume.

Nu este ceea ce nu este gândit încă, fiindcă dincolo de gândire a fi se ascunde în ce nu poate fi gândit.

Neantul, care ascunde ceea ce încă nu este gândit, nu poartă necesitatea de a fi gândit, dar nici pe aceea de a fi, și nu se poate prevala de prerogativele unei categorii universale. Neantul e personal, este principiul însuși al subiectivității noastre, este secretul nostru, povestea morții noastre *neînchipuite*, substanța așteptării noastre.

Ce nu este (își) așteaptă gândirea, nu ca să fie, ci pentru a deveni gândire, pentru a intra în proprietatea gândurilor mele și ale celor ce vor veni după mine, pentru a deveni gând al meu, așa cum eu voi deveni gând al celor ce vor veni după mine când voi fi ce nu este.

Gândind, sunt (și) ceea ce nu sunt, om încă negândit, fără să fie om.

Iubindu-se tatăl meu cu mama mea, s-au gândit poate că ce nu a fost până s-au întâlnit ei trebuia să înceteze. Au fost poate curioși să vadă ce înțeles are faptul de a se fi gândit că ceva nu a fost până să se gândească unul la altul, unul pe altul.

6. Îndreptățirea a ceea ce nu poate fi, spre a se manifesta ca ceea ce nu trebuie să fie

Fără reprezentarea unui zeu rezonabil, pe măsura noastră, am fi o specie gânditoare care nu (și-)ar recunoaște realitatea, iar gândirea ni s-ar manifesta patologic: ce nu poate fi gândit ar îndreptăți astfel ce nu *trebuie* să fie gândit și îmbolnăvirea lui a fi de ce nu *trebuie* să fie. O irațională ontologică și-ar exprima confuzia, iar eu aș gândi acum *inacceptabilul*. Zeul ne este însă rezonabil, pentru ca inacceptabilul să nu devină necesitatea noastră de căpătâi.

Poemul acesta despre a gândi–gândire, despre a fi, despre ce nu este și despre ce nu poate fi gândit, despre îndreptățirea gândirii prin „este” și despre mine însumi poate

fi considerat absurd, fiindcă se învâрте în jurul a ce nu poate fi gândit; dar și mai absurd ar fi să acced la ce nu poate fi gândit prin moarte.

În afara gândirii, faptul că sunt ar fi, în deplină indiferență, totuna cu moartea mea. Nu este însă așa: gândirea refuză să gândească moartea, această neîndreptățire a mea întru ce nu poate fi gândit. Dacă moartea ar fi necesară în felul acesta, ai domnia lui a fi sau pentru ca eu să acced la ce nu poate fi gândit (deși, prin gândire, am mai spus-o, sunt deja în ce nu poate fi gândit), atunci ce nu poate fi gândit ar fi absurd din punctul de vedere al gândirii. Gândirea (îmi) este neputincioasă în fața morții pentru că moartea *are* ceea ce nici a fi, nici gândirea nu au: are ce *nu trebuie* să existe. Ce nu trebuie să existe, însă, nu există, îmi spun. Temeiul a ce nu trebuie să existe îmi e neclar, dar mă gândesc la multe lucruri care nu ar trebui să existe ori să se manifeste, și care au putere asupra noastră. Toate mărturisesc prezența morții.

Gândirea însă nu se poate salva decât prin întrebări fără răspuns. Moartea nu se opune lui a fi, ci gândirii. Ce nu trebuie să existe poartă stigmatul unei interdicții ontologice, iar rațiunea pentru care ceva nu există nu poate fi aceeași cu rațiunea pentru care altceva există. Așa cum a fi este anterior gândirii, moartea este „postumă” gândirii. Moartea este îndreptățirea a ceea ce nu *poate* fi, spre a se manifesta ca ceea ce nu *trebuie* să fie. Numai o astfel de interdicție ontologică îi poate atribui suflul inexistenței, orb, neinventat.

Bineînțeles că afirmațiile de mai sus invocă absurdul, dar dacă ele însele nu ar fi absurde, gândind ori căutând absurdul, ca iluzie pentru „explicațiile” morții, întrebările mi-ar rămâne cu adevărat fără răspuns, iar prezența în mine a ce nu poate fi gândit ar fi prezența însăși a ce nu poate fi; așa fi îndreptățit să fiu de către ceea ce nu poate să fie. Astfel absurdul ar extermina necesitatea oricărui răspuns. Gândim cu toții sub amenințarea asasină a ceea ce nu poate fi pentru că nu trebuie să fie gândit.

7. Un este care nu știe să fie

Nu voi ști niciodată ce nu poate fi gândit, iar ce voi fi după moarte sunt deja, deja pe jumătate ce nu voi mai fi. Până voi muri, gândirea va da un înțeles lucrurilor prin mine, înțelesul meu, ireversibil.

Ce este va părea întotdeauna același, dar va fi întotdeauna altceva, până la sfârșit, până la ultimul om care va participa la toate câte sunt, gândind astfel cu întregul fiecare fiind din cosmos. Până când totul va deveni ceva ce nu mai poate fi gândit; până când gândirea va descoperi înțelesul lui „sunt”.

Prezența îndreptățită (de ce nu poate fi gândit) a gândirii în sfera lui „este” a făcut om din *a fi*. Când însă totul va deveni gândire, omul va fi inutil, „este” însuși va fi inutil: *a fi* va deveni *a fi gândire*. Abia atunci ceea ce nu poate fi gândit se va dezvălui; se va dezvălui ca fiind tot ce am afirmat că poate fi gândit, despărțirea gândirii de sine însăși.

Triumful absolut al gândirii este ultimul gând care va putea fi gândit, sfârșitul continuu al gândirii, entropia maximă a amintirii, întoarcerea fără sfârșit a ce nu se mai știe pe sine la ce nu se mai știe pe sine, întoarcerea la ce nu poartă necesitatea de a fi gândit: un *este* care nu *știe* să fie.